

Да ли је на помолу трговински рат између Кине и САД?

Пише: Џозеф Стиглиц
среда, 14 април 2010 12:30

(Данас, 11.4.2010)

Сједињене Државе и даље воде расправу с другим земљама око девизног курса Кине. Када се свет суочио са економском кризом, многи су страховали да ће протекционизам испливати на површину. Мада су лидери Г-20 нагласили да су научили лекције на примеру Велике депресије, чак 17 чланица те организације увело је протекционистичке мере неколико месеци пре самита који је одржан у новембру 2008. Несумњиво, највише пажње изазвао је слоган „Купуј америчко“, који је представљао окосницу планова Вашингтона за опоравак привреде.

Иако протекционизам није постао доминантно начело, умногоме захваљујући потезима Светске трговинске организације, проблеми с којима се суочавају економски најразвијеније државе могу довести до поновног увођења таквих мера. Илустрације ради, сваки шести Американац није у стању да пронађе посао. Неки тврде да је висока стопа незапослености последица неадекватног спасилачког пакета, који је покренут у циљу оживљавања економије. Имајући у виду раст дефицита у САД, стиче се утисак да је готово извесно да неће бити одобрене нове мере за подстицање економског раста, што би могло да представља увод у нову рунду протекционизма.

Америчко министарство финансија наредило је Конгресу да спроведе истрагу о томе да ли Кина манипулише курсом. Иако је председник САД Барак Обама продужио рок министру финансија Тимотију Гајтнеру за предају извештаја, концепт „манипулација курсом“ је погрешан, јер све владе предузимају мере које се директно или индиректно одржавају на девизни курс. У том контексту, висока стопа јавног дуга може ослабити валуту једне државе, као и ниске каматне стопе, а пре избијања кризе у Грчкој, Сједињене Државе имале су користи од пада вредности евра у односу на долар. Стога, поставља се питање да ли Европљани треба да оптуже Американце да су манипулисали девизним курсом?

Да ли је на помолу трговински рат између Кине и САД?

Пише: Џозеф Стиглиц
среда, 14 април 2010 12:30

Мада амерички политичари највише пажње посвећују проблему билатералног трговинског дефицита с Кином, који је и даље изражен, присутне су и разлике у другим доменима, јер многи фактори утичу на трговински биланс једне државе, укључујући и националну штедњу. Да су Американци више штедели, стопа трговинског дефицита била би мања. Иако су након избијања економске кризе домаћинства у САД постала штедљивија, јавни дугови и даље су високи.

Неки финансијски стручњаци тврде да је потребно да Кина измени политику девизног курса како би спречила инфлацију или пуцање кредитног мехура. Ипак, упркос инфлацији, влада у Пекингу има на располагању и друге методе, укључујући порезе на доходак и различите монетарне инструменте, којима може да спречи такав сценарио.

Будући да девизни курс утиче на привредни развој, Кини је у интересу да спроведе реформе и постане мање зависна од извоза. С друге стране, коришћење курса у политичке сврхе може да донесе више штете него користи. Истовремено, није мудро улазити у билатералне сукобе. С обзиром на чињеницу да је трговинска размена Кине с другим државама економско питање, САД треба да теже мултилатералном решењу, које ће се темељити на постојећим правилима.

Наметање једностраних царина и називање Кине „државом која манипулише курсом“, угрозило би мултилатерални систем и не би дало резултате. Штавише, постоји могућност да би Кина одговорила наметањем царина на америчке производе чијим извозом се на директан или индиректан начин обезбеђују средства за давање спасилачких пакета банкама и аутомобилским компанијама.

У трговинским ратовима нема победника. Дакле, Сједињене Државе морају схватити да у тренутку када је глобални опоравак неизвестан, иако поједини политичари тврде супротно да би обезбедили подршку бирача који страхују од губитка посла, не смеју тражити кривца за економске проблеме у другим државама. Нажалост, светска економска криза настала је у САД, због чега та земља треба да решава унутрашње проблеме, што подразумева не само оживљавање привреде већ и спречавање нове стагнације.

(Аутор је професор економије на Универзитету Колумбија и добитник Нобелове награде за економију)